

Schokland tussen 1832 en 1858.

Dit is een verhaal over de bebouwing en het eigendom van die bebouwde percelen op het eiland Schokland tussen 1832 en 1858. (Norg, 17-10-2015, Anne Post; versie 01)

Bij wet van 16 december 1858 heeft de Nederlandse Staat besloten om het eiland Schokland te ontruimen. De wet is gepubliceerd in de Staatscourant op 22 december 1858. Bij Besluit van de 4^e juli 1859 heeft de Staat meegedeeld dat per 10 juli 1859 de gemeente Schokland ophoudt te bestaan. Het besluit is in de Staatscourant geplaatst op 7 juli 1859. In de wet is bepaald dat het grondgebied van de gemeente Schokland na ontruiming wordt gevoegd bij het grondgebied van de gemeente Kampen. In artikel 1 van de wet is bepaald dat: De bewoners van Schokland worden door het toekennen van een tegemoetkoming en onder aanbod om hun onroerende goederen tegen schadeloosstelling, ten behoeve van het Rijk, over te nemen, in de gelegenheid gesteld, zich elders te vestigen. Het vestigen is grotendeels gebeurd ten westen van Kampen, aan de IJssel, in het vissersdorp Brunnepe. Dit dorp is heden, 2015, een wijk van de stad Kampen.

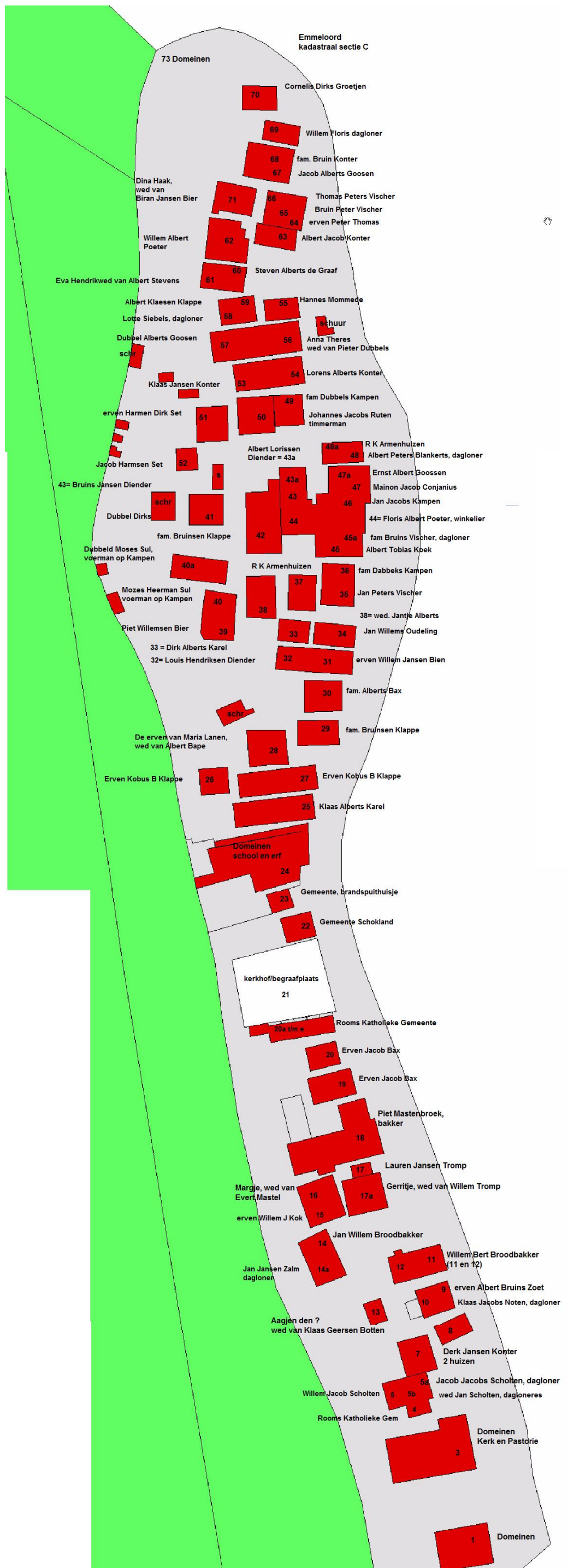
Wie die bewoners waren is te achterhalen in het gemeentearchief van Kampen en waar die bewoners gewoond hebben op Schokland is grotendeels te achterhalen uit de boekhouding van het kadaster en de bijbehorende kaarten. Niet alle bewoners zijn te traceren, alleen degenen die eigenaar waren van een pand, een onroerend goed.

Het kadaster is voor geheel Nederland ingevoerd in 1832, maar de metingen voor de samenstelling van de kaarten zijn al vele jaren eerder begonnen. De kaarten van Schokland zijn vervaardigd vanaf 1824 en eventuele wijzigingen in eigendom en bebouwing tot 1832 zijn bijgewerkt. De metingen zijn voorafgegaan door een rondgang over het gebied door de landmeter op 9 juni 1823, waarbij aanwezig waren de schout L Seidel en Paulus Gillot en de door deze twee benoemde aanwijzers van de gemeentegrens. De landmeter is daarop met de aanwijzers het terrein rond geweest en de aangewezen gemeentegrens is omschreven in het opgemaakte Proces-verbaal.

Dit proces-verbaal is na opmaking ondertekend door schout L Seidel, de landmeter J Kommers en daarna door controleur Boogmans.

De landmeter heeft de gemeente opgedeeld in drie kadastrale secties. Het zuidelijk deel werd sectie A, genaamd Zuiderbuurt; het middendeel werd sectie B, genaamd Molenbuurt of Ens en het noordelijk deel werd sectie C, genaamd Emmeloord. De metingen zijn weergegeven op kaarten, welke binnen het kadaster als "minuutplannen" worden aangeduid. Die minuutplannen vormen de basis van de kadastrale kaarten. Alle wijzigingen in grenzen en bebouwing als gevolg van verkoop of bijbouw, sloop of nieuwbouw zijn na 1832 gemeten en weergegeven op zogenaamde hulpkaarten. Deze hulpkaarten geven de oude situatie weer in blauw en de nieuwe in rood. Ongewijzigde grenzen worden weergegeven in zwart. Alle wijzigingen in de begrenzings worden bijgewerkt op een kopie van het minuutplan, dat bijblad wordt genoemd. De wijzigingen worden op het bijblad doorgevoerd door de oude situatie weg te "radëren" (wegpoetsen met behulp van een radeermes en/of gum) en de nieuwe situatie wordt daarna ingetekend, waarbij eerst het papier wordt geprépareerd om de inkt niet de kans te geven uit te vloeien. In vroeger tijden een hele klus voor de tekenaar van het kadaster. De hulpkaarten van de periode 1832 tot 1856, toen Schokland ophield als gemeente te bestaan, zijn bewaard gebleven en bevinden zich in het kadastermuseum te Arnhem. (Bijna alle overige hulpkaarten van gemeenten in Nederland zijn op grond van een overheidsbesluit nu vernietigd, na eerst te zijn gedigitaliseerd.) De eigendomssituatie van Schokland tussen 1832 en 1856 is dus te reconstrueren. De situatie van 1832 is door mij ook ingepast in de huidige (kadastrale) situatie. Maar het gezamenlijke beeld levert voor de herkenning niets op, behalve bij het kerkje van Ens. Daarom heb ik de drie afzonderlijke woongebieden, Emmeloord, Ens en Zuiderbuurt, op drie afzonderlijk kaarten weergegeven en elke kaart voorzien van de kadastrale perceelnummers en de naam van de eigenaar met zijn of haar beroep. Waar geen beroep is vermeld moet "visser" gelezen worden.

We beginnen in het noorden met Emmeloord.
Een in die tijd katholieke buurtschap.
Het perceel met nummer 1 is het gemeentehuis.
Wilt u zelf kadastrale gegevens van oude minuutplannen inzien dan kunt u terecht op de website: www.watwaswaar.nl
Voor deze weergave is gebruik gemaakt van de website:

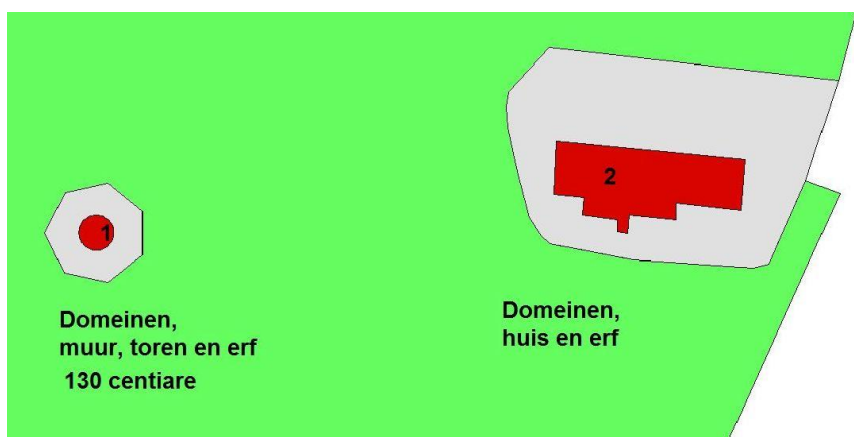
Personen zonder vermelding beroep zijn visser, behalve weduwen.

41= Jannes Jacobs Ruiter, Aannemer

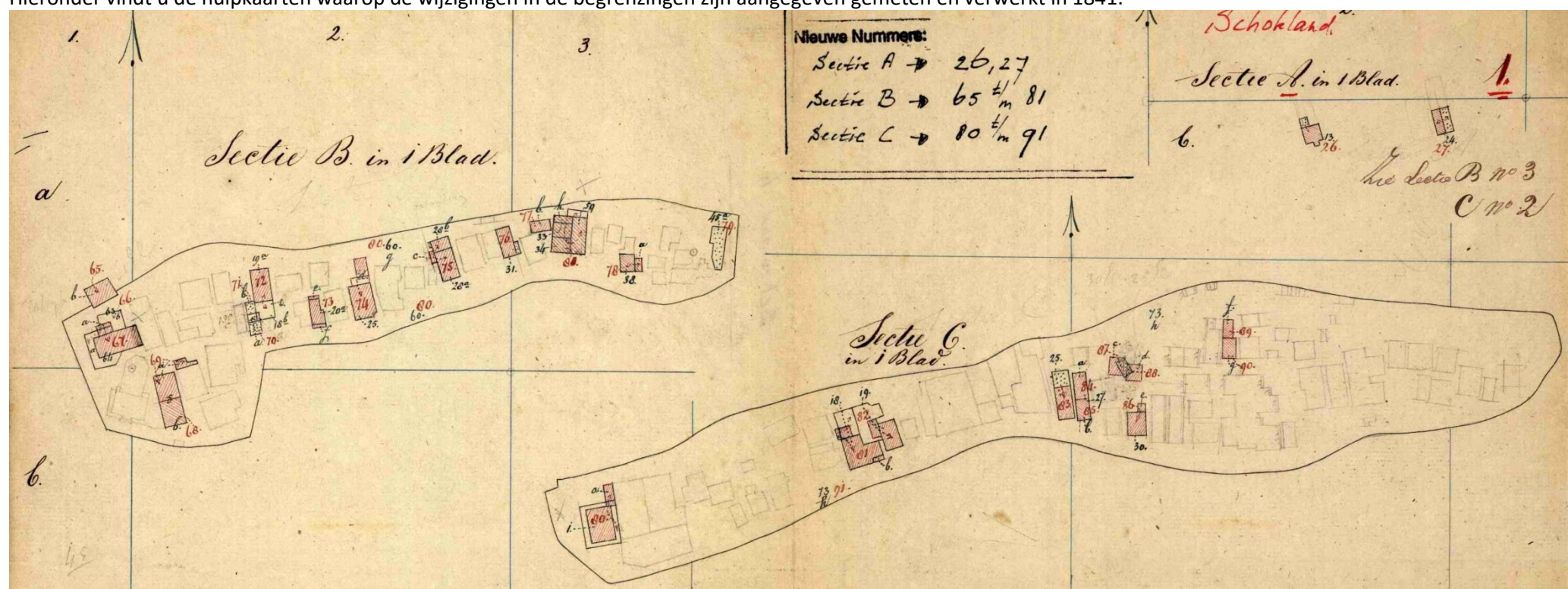
Jacob Peters Jul, dagloner

Links de kaart van het gebied sectie B Ens met de eigendomssituatie van 1832. Boven het gebied sectie A Zuiderbuurt. Hieronder de situatie op de uiterste zuidelijke punt van het eiland.

Hieronder vindt u de hulpkaarten waarop de wijzigingen in de begrenzingen zijn aangegeven gemeten en verwerkt in 1841.

Hierboven de situatie van 1832 geprojecteerd op de situatie van 2015 van het gebiedje om en nabij het kerkje van Ens.
Op de volgende pagina's nog enkele oude kaarten van Schokland welke te onnauwkeurig zijn om te kunnen worden ingepast in de huidige topografie, maar wel een beeld geven van het oude Schokland.

